

szaporodtak, hozzáférhetőségüket a legszélesebb körök részére megkönnyítették, ami társadalmi kihatásában előnyösnek bizonyult, mert enyhítette az osztályok közti ellentétet (*the absence of class-consciousness*). Viszont hátrányként kell elkönyvelni a tantárgyak szaporításával és a tantervek felettnagy tarkaságával járó felszínességet, amelynek egyik forrása a tanerők hiányos képzettsége. Az anyanyelv kultuszát szóban, írásban s olvasmányokkal a művelt európai nemzetek elsőrendű feladatuknak (*fundamental task*) tekintik, míg az Egyesült-Államokban ez még sok kívánnivalót hagy hátra. Amott a kiválóan tehetséges tanulók istápolása — amit szerzőnk a valódi demokrácia követelményének mond — szintén megvalósult már. Általában az amerikai középiskolákra az európai példák csak gyengébb hatással voltak, jóllehet tanterveik, módszereik s felvételi és képesítő vizsgáik nem egy követéseméltó útbaigazítással szolgálhatnak. Már nagyobb hatás észlelhető a főiskoláknál, amiben jelentékeny része van annak a számos egyetemi hallgatónak, aki európai főiskolákon végezte tanulmányait. Ezeket a megállapításokat elég egyszerű s természetes eljárással érte el szerzőjük, amennyiben vizsgálódásaiiban mindvégig a következő kérdéseket tartotta szem előtt: Mely elemek bizonyultak az illető nemzet oktató eljárásában leghatásosabbnak? Rendelkeznek-e az amerikaiak is ezekkel a módszerekkel? Ha nem, értékesíthetnék-e ők is azokat? A Jelentés végén egy eredeti grafikon áttekinthetően és összehasonlítóan szemlélteti az Egyesült-Államok, továbbá Német-, Francia- és Angolország közép- és felsőiskoláinak tantervét a 10—18., illetőleg 19—25. életévig tantárgyanként. Ebből a 98. lapon levő magyarázat nélkül is sok mindent megértünk. A szerző végül utal arra, hogy az idegen nemzetek is behatóan és kritikailag tanulmányozzák az Egyesült-Államok iskolaügyét és különös szintben tüntetné fel az amerikaiak értelmességét és elfogulatlanságát, ha megtagadnák azoknak az idősebb nemzeteknek buzdító kritikáját, amelyek a napirinden levő problémák megoldásán régóta fáradoznak.

Az értékes adatok tömegét rendszeresen és szakavatottan feldolgozó Jelentésnek szinte minden sorából ez a nemes vágy árad felénk: Amerika tanulni és okulni akar! Ez a törekvés lelkesítsen minket is. *Kemény F.*

J. Göttler: *System der Pädagogik im Umriss*. J. Kösel & F. Pustek, München, 1927. Ára 10 aranymárka.

A müncheni egyetem pedagógia-tanárának ez a könyve szerény terjedelemben 1915-ben jelent meg először. Szerzője csupán hallgatóinak szánta, hogy előadásait jobban követhessék. A kis könyvet azonban szélesebb körök is felkarolták és egymás után jöttek a bővített és átdolgozott kiadások. Minthogy a délnémet néptanítók is szívesen forgatják ezt a teljesen modern, a vallásos nevelés érdekeit is kielégítő könyvet, mostani negyedik kiadása teljesen átdolgozva és tetemesen kibővítve, a legújabb irodalommal kiegészítve hozza még az új bajor népiskolai és továbbképző iskolai tantervet is. A könyv előző kiadásait tizenkét éve használom tanítóképzői, tanfolyami és főiskolai tanításaimhoz és nagyon megkedveltem, azonban azt is tapasztaltam, hogy tanár-

társaim és a magyar tanítók közül nagyon kevesen ismerik, azért ezúton felhívom az új kiadásra a magyar pedagógusok figyelmét.

A könyv főfejezetei a bevezetés után a *nevelés lényegével és céljával, az értékekkel és a kultúrjuttatással, a gyermekkel, a nevelővel és a nevelés többi tényezőivel, a nevelőközösségekkel, a nevelés eszközeivel, a nevelés módszerével, a nevelő-oktatással és végül a nevelésügy szervezetével foglalkoznak.*

Az egyes fejezetek szerkezete véleményem szerint megfelel a könyv címének, bár ezt egyes kritikusi kifogásolják. Megkapjuk vázlatban a pedagógia rendszerét. Minden fejezetben megtaláljuk a fogalom meghatározását és terjedelmének vázlatát. A szerző álláspontjának történelmi fejlődését, lélektani vagy erkölcsstani megalapozását a legtöbb helyen hiába keressük, azért teljesen csak az érti meg, aki járatos az említett tudományokban. Gyakorlati megállapításai azonban csaknem minden esetben olyan világosak, hogy józan észszel mindenki eligazodik rajtuk.

A pedagógiának ma leginkább vitás kérdéseiben, a személy és az értékek viszonyában, az egyéni alkat és az objektív rend fontosságának eldöntésében, mely rendszerint felszínre hozza a szabadság és az objektív értékekhez való kötöttség áthidalhatatlannak látszó ellentétét, a szerző mindig figyelembe veszi az újabb kutatások igazolt eredményeit. A módszertanra vonatkozólag a szerző azt mondja előszavában, hogy egész életében reális pedagógiát hirdetett. Mivel pedig az új bajor népiskolai tantervekben a tudományos álláspont és az élet követeléseinek szerencsés egyeztetése sikerült, ezeket mint a legjobb német népiskolai tanterveket közli a több oldalról kívánt részletes módszertan helyett.

A népoktatás minden területén munkálkodó pedagógusok haszonnal forgathatják ezt a könyvet.

Quint József.

Dr. Winkler—Hermaden V.: Psychologie des Jugendführers. G. Fischer, Jena, 1927. Ára 6 aranyárka.

A szerző — Dr. Ch. Bühler unszolására, akinek *Quellen und Studien für Jugendkunde* kiadványa 6. füzeteként jelent meg a tanulmány — összegyűjtötte az ifjúság vezetése közben szerzett tapasztalatait, kiegészítette más vezetők tapasztalataival és az erre a célra összeállított kérdőívre beérkezett eredményekkel és ezeket mind egyesítve az intuitív módon megérezett három *vezetőtípus* tudományos megvilágítására használta fel.

A mindvégig érdekesen megírt és a nem szakpszichológus művelt olvasó által is érthető könyv nemcsak a Spranger *Lebensformen* című könyvének megjelenése óta divatos pszichológiai iránynak egy új területre való alkalmazása, hanem a jelentőségében növekvő és mindig szélesebb keretekben érvényesülő ifjúsági mozgalmaknak, különösen a cserkészetnek és a leventeképzésnek gyakorlati pedagógiai eljárására is hasznos útmutatásokkal szolgál.

Az első részből megtudjuk, hogy mely esetekben van az ifjúságnak vezetőre szüksége, mi a vezető hatásköre és milyen nagy lelki szükséglete az ifjúságnak a nagyobb, de mégsem felnőtt vezetőhöz való simulása mind az önkén-